

موزه آستان قدس

(۲)

اگرچه با شرحی که گذشت مقداری از نفایس آستان قدس رضوی مورد غارت قرار گرفته است با اینحال اشیاء موجود از نظر ساخت و جنبه صنعتی بهترین معرف ارزش تاریخی آن می باشد بخصوص که مقدار زیادی از اشیاء محل و سال ساخت و نام سازنده را در بر دارد به همین جهت تمایز این موزه در این است که عده زیادی از استادان عالی مقام صنایع ملی ما را که نامشان در کتب تاریخ نیامده است معرفی مینماید .

اهمیت دیگر این موزه از حیث تجمل و آرایش نمایش اشیاء است که میتوان گفت موزه آستان قدس از این حیث نه تنها در ایران بلکه در جهان منحصر بفرد است باین دلیل که کمتر موزه ای بخود اجازه داده است که برای نگهداری سنک قبری که تنها از لحاظ نوشته و نقش قابل توجه است قفسه گرانبهای بارو کش گردویی نفیس تهیه کند یا اینکه برای نمایش پارچه ها که در اغلب موزه ها بالصاق روی دیوار قناعت میکنند موزه آستان قدس قابهای دوازده سانتیمتری چوب گردو بارو کش شیشه تعبیه کرده است و رویهم رفته سعی شده است قفسه های محتوی هر شیء از حیث ساخت بسیار نفیس باشد .

تمایز دیگر موزه بطوریکه ذکر شد همانسا مجموعه کامل قابهای نفیس و پارچه های گرانبهای قرن ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ است که در دیگر موزه های جهان نظائر آن کمتر دیده میشود .

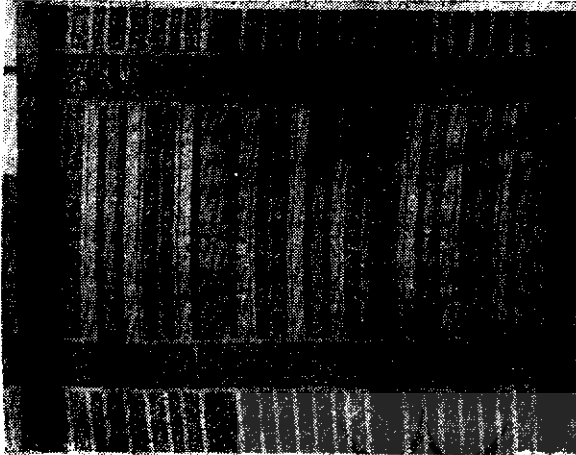
اهمیت مجموعه این پارچه های گرانبها بدین جهت است که بیشتر آنها دارای تاریخ و نام محل و سازنده میباشد .

(بدیهی است مجموعه قابهای نفیس را که از آن سخن را ندیم نیز در عداد این مجموعه باید منظور داشت)

بیشتر این پارچه ها برای روپوشها و شيروانی پوشهای ضریح مطهر و جانمازی ساخته شده است که در میان این مجموعه نفیس روپوش زری زربفت دوره صفویه را

که بسال ۹۵۲ بدست کالنجار ساخته شده است از لحاظ اهمیت فراوان باید نام برد *

پارچه زری کار رشت

و پارچه زربفت که

جهت بوش ضریح مطهر

بدستور کالنجار حاجی

اسوار اهل آذر بادلایه ایجان

و بسعی و عمل میر نظام

کاشانی در سال ۹۵۲ بافته

شده است زری مزبور

بسیار نفیس و تاریخ آن

قدیمترین تاریخی است

که در منوجات آستان

قدس موجود است *

این صندوق بوش دارای

بک متن و سه حاشیه است زمینه اول مشکی دومی قرمز و سومی آبی است در حواشی متن بخط ثلث قرآن و اسماء الله و اسماء ائمه (ع) و نادعلی بافته شده است و دو طرف خانه‌هایی که نادعلی بافته شده این عبارت نیز نقش است. عمل نظام کار رشت سنه ۹۵۲ و در یکی از ترکها متن دو طرف تکرار شده

حاجی اسوار آذر باد لاهیجان

این تحفه نذر مرقد شاه جهان

طول روپوش بااستثناء دهنه‌های آن دو متر و عرض آن یک متر است

همچنین شیر وانی بوش مروارید دوزی که مهدعلیا مادر ناصرالدینشاه هدیه نموده

است دارای ارزش صنعتی زیاد است برای نمایش گذاردن این دو قطعه از لحاظ فنی سعی شده

محفظه مخصوصی بسازند که بهمان حالت اصلی نشان داده شود. لازم بتوضیح نیست که این

پارچه‌های نفیس قبل از نمایش گذاردن وضع خوبی نداشته است زیرا گذشته از تا خوردگیها

که در آن بکار رفته چون عموماً از انواع رنگهای معدنی میباشد همواره بیم آن میرفت که

این پارچه‌ها فاسد گردد برای اینکه از خرابی بیشتر آنها جلوگیری شود باروشهای

خاصی قبلاً تمظیف شده و پس از اطمینان تعمیر گردیده و آنها را پشت قابهای شیشه

گذارده‌اند *

از تمایزات و نفایس عمده موزه آستانه که نمیتوان آنرا نادیده گرفت گنجینه قیمتی

از صفحه‌های طلا است که روی قسمتی از آن کتیبه‌هایی بامضاء بزرگترین خطاطان عصر

صفوی علیرضا عباسی دیده میشود.

محمدعلیرضا عباسی

تیریزی کتا بسدار شاه

عباس کبیر از استادان

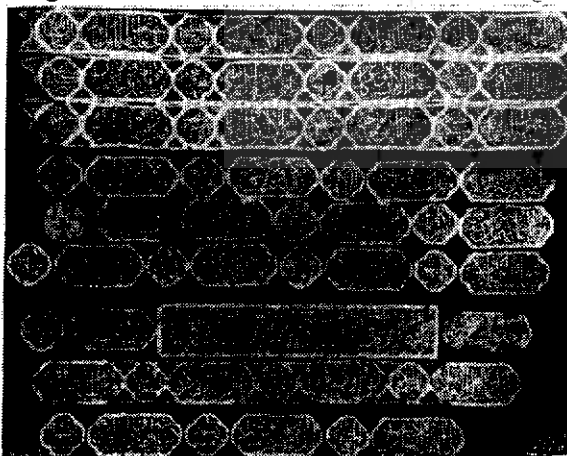
هنرمند دوره صفویه

است که کمتر کسی

«یکی از صفحات طلا که بخط علیرضا عباسی نگارش یافته است»

مانند او خط ثلث مینوخته است خطوط علیرضا عباسی در بناهای صفویه اصفهان زیاد دیده میشود در خراسان آثار او در چند محل دیده شده است یکی کتیبه خط ثلث درون بقعه خواجه ربیع است که حدیث منسوب بجابر بن عبدالله انصاری با بهترین وضعی روی گچ نوشته شده و از شاهکارهای صنعتی این عصر قلمداد میشود همچنین کتیبه روی کاشی گنبد خواجه ربیع از اوست این کتیبه چندی قبل در موقع تجدید بنا با دقت از محل اصلی خود برداشته شده است زیرا ساختمان گنبد که مشرف بانهدام قطعی بوده با مجاهدات مخصوص اداره فرهنگ خراسان تجدید گردیده و اینک باید کاشیکاری آنهم انجام گیرد امید است با توجه آستان قدس و اداره کل باستانشناسی عملیات کاشیکاری این گنبد نیز هر چه زودتر عمل شود.

نمونه دیگر خط علیرضای عباسی در روی سنگ یکی از مدارس خراسان دیده میشود که در عصر شاه عباس کبیر تعمیرات آن انجام شده و هم اکنون این سنگ در قاب مرمری نفیس ضمن اشیاء موزه آستانه بر دیوار نصب گردیده است از مشخصات کتیبه‌های طلائی موصوف آنستکه قسمتی از آن ذیلا خواهد آمد بخط نستعلیق خوشی نوشته شده است

اوراق طلائی موصوف

که اکنون درون دوره‌سه

و يك قاب آئینه روی

مخمل در موزه آستان

قدس جهت استفاده و

نمایش علاقه‌مندان چیده

شده است بشرح زیر

است:

اول کتیبه مشبك شامل

سوره هل اتی بمرض ۱۴

سانتی متر متعلق بزمان

شاه طهماسب صفوی «ترنجه‌اوسه گوشه‌های مشبك زرین که در موزه آستان قدس موجود است»

که در سال ۹۴۹ نوشته شده و در سال ۹۵۷ تهیه و نصب گردیده این کتیبه مشتمل بر يك قطعه مستطیل بزرگ حاوی متن تاریخ و صد و شصت و يك قطعه دیگر بدین تفصیل است .

ترنج مشبك بزرگ	۳۵	۴۴
ترنج مشبك كوچك	۳۵	۳
سه گوشه‌های مشبك	۹۵	۳

در اینجا از نظر اهمیت موضوع متن تاریخی آن عیناً نقل میشود .

(دنباله دارد)

توقیعات امام زمان (عج)

۱ - انى امان لاهل الارض كما ان النجوم امان لاهل السماء
وجود من موجب امنیت اهل زمین است آنطوریکه ستارگان
امان آسمانند .

۲ - اما ظهور الفرج فانه الى الله كذب الوقاتون
(بد اسحق بن یعقوب) تعیین وقت ظهور با خداست آنکسانیکه
وقت (فرج) را معین کنند دروغ میگویند .

۳ - واما المتلبسون باعواننا فمن استحل منها شيئا فاكل
فانما ياكل النيران

اما آنها که حقوق ما بدست ایشان است اگر حلال بدانند و
بخورند مثل آنستکه از لهب فروزان دوزخ خورده‌اند

۴ - واما الحوادث الواقعة فارجعوا الى رواة حديثنا فانهم
حجتى عليكم وانا حجة الله

و اما در پیش آمدها و مهمات بر او بیان احادیث ما رجوع کنید
همانا ایشان دلیل و نماینده من بر شما هستند و من حجت پروردگارم .

(بحار الانوار ج ۱۷)